

คำประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
ในวโรกาสที่มหาวิทยาลัยมหิดลทูลเกล้าฯ ถวาย
ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา แขนงวิชาวัฒนธรรมการดนตรี
วันพฤหัสบดีที่ 1 กรกฎาคม 2536

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงเป็นสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันไพศาลแก่อาณาประชาราษฎร์ของชาติไทย ทรงกอปรด้วยพระปรีชาสามารถอันล้ำเลิศ นานัปการ จนเป็นที่ปรากฏเด่นชัดว่า ทรงเป็นทั้งนักวิชาการ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ นักการปกครอง นักพัฒนา และทรงเป็นศิลปินในหลายสาขา ยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใด ๆ ในโลกปัจจุบัน พระอัจฉริยภาพอันประเสริฐสุดนานาประการดังกล่าวนี้ เมื่อรวมกับพระบารมีอันยิ่งใหญ่ ได้ก่อให้เกิดความ เจริญรุ่งเรืองขึ้นแก่พระราชอาณาจักรอย่างมากมาย จนสุดที่จะพรรณนาได้หมดสิ้น

ในด้านศิลปวัฒนธรรมการดนตรีนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงศึกษาวิชาการดนตรีจาก สถาบันการดนตรีแห่งใดเลย มีเพียงพระอาจารย์ถวายการสอนเพียงระยะหนึ่ง ในสมัยที่ยังทรงศึกษาอยู่ใน ประเทศสวีตเซอร์แลนด์เท่านั้น นอกจากนั้นแล้วทรงศึกษาด้วยพระองค์เองทั้งสิ้น ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ใน พระปรีชาสามารถยิ่งนัก ได้ทรงพระราชนิพนธ์ทำนองเพลงชื่อ “แสงเทียน” ขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2489 เมื่อ พระชนมพรรษาเพียง 18 พรรษา และในเวลาต่อมาได้ทรงพระราชนิพนธ์เพลงต่าง ๆ ขึ้นอีกหลายเพลง ทั้ง เพลงไทยสากล เพลงสากล เพลงประกอบการแสดงระบำบัลเลต์ เพลงมาร์ชที่ใช้ประจำอยู่ในกองทัพไทย เพลง สัญลักษณ์ประจำสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หลายแห่ง มีจำนวนมากกว่า 47 เพลง ที่สำคัญคือ ทุกเพลงที่ได้ทรง พระราชนิพนธ์ไว้นั้นเป็นเพลงอมตะที่มีคุณค่าสูงส่งทั้งในเชิงวิชาการดนตรี กอปรด้วยสุนทรียะอันล้ำเลิศ เป็น เพลงบรรเลงขับร้องที่ฝังติดอยู่ในใจพสกนิกรทั่วประเทศ มาเป็นเวลานานติดต่อกันกว่า 40 ปี เพลงพระราชนิพนธ์ทั้งหมดล้วนได้รับการยกย่องสรรเสริญว่า เป็นเพลงที่ทรงคุณค่าและทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นด้วยพระปรีชา สามารถพิเศษด้วยความวิจิตรบรรจง ทรงคุณค่าในเชิงศิลปะชั้นสูงจนเป็นที่กล่าวขวัญและยอมรับกันทั่วไปใน วงการดนตรีว่า เพลงพระราชนิพนธ์นั้นไพเราะยิ่งนัก แต่จะร้องหรือบรรเลงได้ยากที่สุดในบรรดาเพลงไทย สากลทั้งหลาย รวมทั้งเป็นเพลงทันสมัยตลอดกาลเวลาที่ผ่านมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นศิลปินแห่งการดนตรีที่ถือได้ว่า ทรงงานด้านการดนตรีอย่างครบวงจร กล่าวคือทรงบรรเลงเครื่องดนตรีได้ยอดเยี่ยมหลายประเภท อาทิ แซกโซโฟน คลาริเน็ต ทรัมเป็ต เปียโน กีตาร์ และทรงมีพระหัตถ์เป็นเยี่ยม จนเป็นที่ยกย่องสรรเสริญโดยนักดนตรีสากลมีอาชีพระดับโลก ทรงมีผลงานเพลงทั้งทำนองและบทร้อง ทรงมีพระปรีชาสามารถในการแยกเสียงประสาน ทรงร่วมวงบรรเลงดนตรี เช่น วงดนตรีส่วนพระองค์ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุ อ.ส. ทรงสอนดนตรีโดยทรงเป็นครูใหญ่ของคณะดนตรี “สหายพัฒนา” ทรงสนพระทัย และทรงค้นคว้าในเรื่องวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์กับฟิสิกส์ของเสียงดนตรี ตลอดจนถึงเรื่องของการซ่อมแซมเครื่องดนตรีให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นอีกด้วย ด้วยพระอัจฉริยภาพอันสูงส่ง รวมทั้งผลงานเกี่ยวกับการดนตรีทั้งหลาย สถาบันการดนตรีแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นสถาบันระดับโลกได้น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายรางวัล และจารึกพระปรมาภิไธยไว้ในฐานะที่ทรงเป็นเอกศิลปินแห่งโลกดนตรี ทั้งนี้ทรงเป็นชาวเอเชียรายแรก ที่ได้รับการยกย่องเทิดทูนให้ได้รับเกียรติอันสูงส่งนี้ นับเป็นเกียรติประวัติแห่งความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ไพศาลที่ประชาชนชาวไทยพลอยได้รับความชื่นชมโสมนัสมาจนถึงทุกวันนี้ แม้ในยามที่ทรงพระประชวรใช้สูง พระหทัยเด่นไม่เปนจังหวะ ยังทรงมีพระราชหฤทัยใฝ่อยู่ในการดนตรี จะทรงพระราชนิพนธ์เพลง High Fever ตามจังหวะการเต้นของพระหทัย

ในด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมดนตรีของชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงส่งเสริมให้ผลิตตำราวิชาการดนตรีขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ทรงอนุรักษ์ดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในฐานะที่ทรงเป็นครูใหญ่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหลายครั้ง ทรงยึดมั่นในเอกลักษณ์ “บันไดเสียงเพลงไทย” โดยมีพระราชดำริให้รักษาแนวเสียงเพลงไทยไว้เป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติ เพราะเป็นของไทยแท้ไม่มีชาติใดเหมือน ได้พระราชทานคำแนะนำน่านับการ ในเรื่องของการเทียบเสียงเพลงไทย ตลอดจนส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถทางดนตรี และความสมัครสมานสามัคคีในหมู่ศิลปินทั้งหลายมาโดยตลอด ได้พระราชทานรางวัลในการดนตรีมากมายหลายสาขา จนไม่สามารถจะพรรณนาได้ครบถ้วน

ด้วยพระราชกรณียกิจ และพระปรีชาสามารถทางดนตรีนานับการดังกล่าวมาแล้ว สภามหาวิทยาลัยมหิดล จึงได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ทูลเกล้าฯทูลกระหม่อมปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา แขนงวิชาวัฒนธรรมการดนตรี แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาพรหม นับเป็นพระองค์แรกแห่งปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชานี้ของมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเป็นสิริมงคลแก่มหาวิทยาลัยมหิดล และงานวิชาการดนตรีของประเทศชาติสืบไปในอนาคต